

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 73 motionsyrkanden på det fiskepolitiska området från allmänna motionstiden 1998 respektive 1999. Motionsyrkandena avser bl.a. det långsiktigt hållbara fisket, laxfisket i Östersjön, torskfisket, fångstmetoder och redskap, strukturstöd, fiskevård m.m.

Med anledning av tre motioner (m) föreslår utskottet ett tillkännagivande om att det nuvarande fria handredskapsfisket bör bli föremål för en kartläggning och översyn. Enligt utskottets mening förutsätter en fortsatt positiv utveckling av fisketurismen och sportfisket ett uthålligt utnyttjande av fiskeresurserna. Förutom att resursutnyttjandet i större utsträckning än i dag kan behöva kartläggas bör därför även möjligheterna till en lokalt organiserad kontroll av nyttjandet och av vården av fiskeresurserna i berörda områden ses över. Övriga motionsyrkanden avstyrks bl.a. med hänvisning till riksdagens tidigare uttalanden i frågorna samt pågående arbete på området.

I betänkandet finns 8 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden 1998

1998/99: MJ224 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa långsiktiga förutsättningar för fiskerinäringen att utvecklas i balans med miljön.

1998/99: MJ401 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige ensidigt bör begränsa drivgarnsfisket i Östersjön till det inom EU tillåtna 2,5 km per båt,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige inom EU och Fiskerikommissionen bör verka för att den längsta tillåtna drivgarnslängden i Östersjön skall vara högst 2,5 km drivgarn per båt,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på

tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att Sverige går före för att få fisket på blandade bestånd av vild och odlad Östersjölax att upphöra,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att laxen hör Norrland och de laxförande vattendragen till.

1998/99:MJ402 av Berit Adolfsson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning som belyser de nuvarande yrkesfiskarnas situation, ungdomens möjligheter och ambitioner att fortsätta inom detta yrke och hur finansierings- och låneinstrumenten skall kunna moderniseras och anpassas till näringens behov.

1998/99:MJ403 av Carl G Nilsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot införsel av levande kräftor.

1998/99:MJ404 av Jeppe Johnsson och Ingvar Eriksson (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring att Sverige i kommande förhandlingar kan verka för en utökad laxfiskekvot i Östersjön i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring att Sverige i kommande förhandlingar kan verka för att en ökad andel av laxkvoten tilldelas svenska fiskare i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring att Fiskeriverket får i uppdrag att se över fördelningen av den svenska kvoten mellan södra och norra delen av Östersjön i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring att Fiskeriverket får i uppdrag att se över laxfiskarnas situation och möjlighet till ekonomisk kompensation då de tvingas avstå från sin verksamhet på grund av fiskestopp och alltför små kvoter i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:MJ405 av Jan Backman (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av att signalkraften utrotas i vissa delar av landet för att ge flodkraften överlevnadsmöjligheter.

1998/99:MJ406 av Carl G Nilsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det fria handredskapsfisket.

1998/99:MJ407 av Majléne Westerlund Panke och Pär Axel Sahlberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att begränsa fångsterna av växande fisk.

1998/99:MJ408 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riskanalys av dumpade stridsmedel och sänkta fartyg med kemiska stridsmedel.

1998/99: MJ409 av Christer Skoog m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ålhuttnig.

1999/2000: MJU8

1998/99: MJ410 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionala samarbetsorgan,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fiskevårdsområden.

1998/99: MJ411 av Magnus Jacobsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa långsiktiga förutsättningar för fiskerinäringen att utvecklas i balans med miljön,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett ersättningsystem för fiskare som kommer i kontakt med miljöfarligt avfall.

1998/99: MJ412 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning för fiskesektorn.

1998/99: MJ413 av Carin Lundberg m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade fiskemönster,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot blandbeståndsfiske efter lax.

1998/99: MJ702 av Kent Olsson och Berit Adolfsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning vid "fångst" av militärt och kemiskt avfall.

1998/99: MJ797 av Kenth Högström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skydd för den naturligt reproducerade laxen i Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken.

Motioner från allmänna motionstiden 1999

1999/2000: MJ257 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa långsiktiga förutsättningar för fiskerinäringen att utvecklas i balans med miljön.

1999/2000: MJ401 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige ensidigt skall begränsa drivgarnsfisket i Östersjön till högst 2,5 km per båt,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige inom EU och Fiskerikommissionen skall verka för att längsta tillåtna drivgarnslängd i Östersjön skall vara högst 2,5 km drivgarn per båt,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske.

1999/2000:MJ402 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av gränsen på fyra sjömil för fiske med trål i Stockholms skärgård.

1999/2000:MJ403 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det fria handredskapsfisket,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arrendelagstiftningen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om strandskyddet,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samlad översyn i övrigt.

1999/2000:MJ405 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fisket i Östersjön.

1999/2000:MJ406 av Åsa Torstensson och Eskil Erlandsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om marina reservat,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning för miljörelaterade driftstörningar.

1999/2000:MJ407 av Rigmor Ahlstedt (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot industrifiske nära kustlinjen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om minskade kvoter för industrifiske.

1999/2000:MJ408 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om villkoren för fördelning av fiskekvoter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ej ta upp tilldelade kvoter om det är nödvändigt för att säkerställa långsiktigt hållbara fiskbestånd,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att staten skall verka för att fisket efter konsumtionsfisk skall öka på bekostnad av foderfisket,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att fiskeristöden skall utformas så att småskaligt, miljövänligt, arbetsintensivt och lokalt förankrat fiske stimuleras,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en oberoende utvärdering bör göras av stöden till fiskerinäringen med syfte att i högre grad styra stöden till kustnära fiske, mindre

fiskefartyg med mindre motorstyrka och hållbara fiskemetoder samt att stödet bör få en större regional spridning i landet,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om märkningssystem av fisk,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljömärkning av fisk,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om allmänt nätfiske inom grunda områden,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om torskfisket i Östersjön,

10. att riksdagen hos regeringen begär en utredning av det moderna trålfiskets ekologiska effekter,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om marina reservat,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre skydd och vård av åar och bäckar.

1999/2000:MJ409 av Berit Adolfsson och Kent Olsson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de yrkesfiskare som fått skador kompenseras,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en redskapsutveckling initieras och uppmuntras.

1999/2000:MJ410 av Ester Lindstedt-Staaf (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ekologiskt riktig torskkvot,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av selektiva fångstredskap,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behandlingen av fiskrens,

6. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om kustzonsförvaltning,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fiskelaboratoriernas ekonomiska situation.

1999/2000:MJ411 av Christer Skoog m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att tillåta ålhuttning.

1999/2000:MJ412 av Eva Arvidsson och Sören Lekberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att snabbt vidta åtgärder för att komma till rätta med de negativa effekterna av industrifisket.

1999/2000:MJ413 av Sven-Erik Österberg (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fiske efter vildlax i Östersjön,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av en mer decentraliserad beslutsordning om det lokala sport- och kustfisket.

1999/2000:MJ414 av Lennart Klockare (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om laxfisket.

1999/2000:MJU8

1999/2000:MJ415 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att stoppa allt laxfiske på uppväxtområdena,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att prioritera det kustnära selektiva fisket efter odlade laxbestånd,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att prioritera utvecklingen av sportfiske efter den naturreproducerande laxen.

1999/2000:MJ753 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske.

1999/2000:MJ774 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utplantering av fisk och kräftor.

1999/2000:MJ906 av Gudrun Lindvall och Thomas Julin (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en analys över vilka som skall ha ersättning för sälskador och storleken på den ersättningen.

1999/2000:MJ914 av Patrik Norinder m.fl. (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av fiskeredskap.

1999/2000:N388 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp) vari yrkas

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske.

1999/2000:Ub274 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning för fiskesektorn.

Utfrågning

Utskottet anordnade den 3 februari 2000 en utfrågning med Fiskeriverket angående frågor som tas upp i motionerna och vissa andra fiskefrågor. Vidare har utskottet besökt Naturvårdsverket och därvid informerats om bl.a. arbetet med inrättandet av marina reservat och skador orsakade av säl.

Långsiktigt hållbart fiske

Motionerna

I motion 1999/2000:MJ257 (kd) framhålls betydelsen av att skapa långsiktiga förutsättningar för fiskerinäringen att utvecklas i balans med miljön. Svenskt fiske är en betydelsefull del av en levande skärgård och det är därför viktigt att stimulera en livskraftig fiskerinäring. Men om fisket skall utvecklas även i framtiden måste det föras en långsiktig politik som tar hänsyn till näringens speciella förutsättningar samtidigt som den tar hänsyn till havsmiljön. Utan en sund miljöpolitik som kontrollerar havsmiljön och fiskeuttaget kan inte näringen vara livskraftig. Ingen är betjänt av ett för högt fisketryck utan kvoterna bör ligga på en sådan nivå att näringen är långsiktigt uthållig (yrkande 15). Samma synpunkter framförs även i motionerna 1998/99:MJ224 (kd) yrkande 35 och 1998/99:MJ411 (kd) yrkande 1. I motion 1998/99:MJ407 (s) yrkas att fångsterna av växande fisk begränsas. Enligt motion 1998/99:MJ410 (m) bör varje havsområde bedömas på sina meriter. Lämpliga regler för ett långsiktigt hållbart fiske bör antas inom ramen för regionala samarbetsorgan (yrkande 1). När det gäller fisket i Östersjön framhålls i motion 1999/2000:MJ405 (m) yrkande 3 att det krävs balans mellan produktion och uttag. Enligt motionärerna krävs bättre uppföljning av att uttaget av tilldelade kvoter inte överutnyttjas. Det behövs samarbete när det gäller både kvoter och regler för fiskemetoder. I motion 1999/2000:MJ407 (c) yrkas att kvoterna för industrifisket minskas. De internationella fångstkvoterna är för höga och rovfisket bör förbjudas (yrkande 2). När det gäller villkoren för fördelning av fiskekvoter föreslås i motion 1999/2000:MJ408 (v) att en del av kvoten skulle kunna användas till att bevara den biologiska mångfalden (yrkande 1). Enligt motionärerna bör man inte ta upp tilldelade kvoter om det är nödvändigt för att säkerställa långsiktigt hållbara fiskbestånd. Ett land som avsätter en del av sin kvot för att minska uttaget får dock inte vid framtida kvotfördelning missgynnas. Man bör kunna ta ut en del av kvoten som sparande (yrkande 2).

Utskottets överväganden

Fiskeripolitiken skall säkra en ansvarsfull förvaltning av bestånden främst genom förbättrad övervakning och kontroll, användning av mer selektiva redskap samt minskning av bifångst och kasserad fångst. Vidare skall produktionshöjande subventioner reduceras för att uppnå en bättre balans mellan fiskekapacitet och långsiktig hållbart nyttjande av fiskeresurserna. De fleråriga utvecklingsprogrammen inom EU (FUP) syftar till att åstadkomma balans mellan kapacitet och resurs genom reduktion av flottkapacitet. Arbetet med ett hållbart fiske bedrivs till stor del i mellanstatliga regionala organisationer med inriktning på fiskeriförvaltning och miljöfrågor. Gemenskapens årliga förhandlingar om fiskekvoter och fördelning av tillgängliga resurser i Skagerrak, Kattegatt, Nordsjön och Östersjön sker huvudsakligen genom

överläggningar inom mellanstatliga regionala fiskeriförvaltningar, såsom Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC), Nordostatlantiska fiskerikommissionen (NEAFC), Nordatlantiska fiskeriorganisationen (NAFO) och Nordatlantiska laxorganisationen (NASCO). Beslut med betydelse för fisket kan fattas även i andra internationella sammanhang, t.ex. inom miljöområdet i samband med Östersjöarbetet, Helsingforskommissionen (HELCOM) samt Nordsjökonferensen. Flertalet av dessa mellanstatliga organisationer utgår från det vetenskapliga underlag som Internationella havsforskningsrådet (ICES) utarbetar grundat på nationella undersöknings- och forskningsresultat. I detta sammanhang bör även uppmärksammas att kommissionen nyligen redovisat sitt förslag om gemenskapens deltagande i regionala fiskeriorgan [KOM (1999) 613]. Gemenskapens mera aktiva deltagande i de regionala fiskeriorganen föreslås kräva förstärkt deltagande, adekvat resurstilldelning, effektivare arrangemang för att genomföra beslut och rekommendationer från de regionala organen, ökat samarbete och arbetsfördelning mellan kommission och medlemsländer samt finansiellt och materiellt ansvar för medlemsländerna för fiskeriövervakning.

Som utskottet tidigare framhållit (1997/98:JoU9, s. 18) skall målsättningen för den gemensamma fiskeripolitiken vara att den bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt. Den framtida fiskeripolitiken bör därför utvecklas så att den bättre bidrar till detta mål. Arbetet måste utgå från vetenskapliga bedömningar av bestånden och fiskemöjligheterna. Vidare skall försiktighetsprincipen tillämpas och miljöaspekterna beaktas. Enligt utskottets mening sammanfaller de synpunkter som redovisats i motionerna 1998/99: MJ407 (s), 1998/99: MJ410 (m) yrkande 1, 1998/99: MJ224 (kd) yrkande 35, 1998/99: MJ411 (kd) yrkande 1 och 1999/2000: MJ257 (kd) yrkande 15 i allt väsentligt med den nu angivna målsättningen. Berörda yrkanden påkallar därmed ingen ytterligare riksdagens åtgärd.

Kvoter fastställs med utgångspunkt i vetenskaplig biologisk rådgivning rörande beståndssituationen för en viss art. Det vetenskapliga underlaget syftar till att beslut, som kan leda till överfiske, undviks. Som anförts i det föregående utgår man bl.a. från det vetenskapliga underlag som Internationella havsforskningsrådet (ICES) utarbetar grundat på nationella undersöknings- och forskningsresultat. Utskottet utgår från att regeringen i dessa sammanhang, i enlighet med den målsättning beträffande den gemensamma fiskeripolitiken som redovisats ovan, verkar för långsiktighet i utnyttjandet av fiskeresurserna när de totala fångstmängderna och kvoterna fastställs. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000: MJ405 (m) yrkande 3, 1999/2000: MJ407 (c) yrkande 2 och 1999/2000: MJ408 (v) yrkandena 1 och 2 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Laxfisket i Östersjön

Motionerna

Enligt motionerna 1999/2000: MJ401 (mp) yrkande 3, 1998/99: MJ401 (mp) yrkande 3, 1999/2000: MJ753 (mp) yrkande 11 och 1999/2000: N388 (mp) yrkande 17 skall Sverige upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på

tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske. I motion 1998/99: MJ401 (mp) framhålls dessutom betydelsen av att Sverige går före för att få fisket på blandade bestånd av vild och odlad östersjölax att upphöra (yrkande 4). Enligt motionärerna hör laxen Norrland och de laxförande vattendragen till (yrkande 5). Även i motion 1999/2000: MJ413 (s) framhålls att laxfisket i centrala Östersjön bör minska. Konsumtionsfiske bör ske genom ökat kustfiske (yrkande 1). Även i motion 1998/99: MJ413 (s) yrkas på en sådan minskning (yrkande 1). Vidare bör ett förbud införas mot blandbeståndsfiske efter lax (yrkande 2). Enligt motion 1999/2000: MJ414 (s) delvis bör ytterligare restriktioner beträffande laxfisket i Östersjön införas. Sveriges uttag bör styras mot laxens hemmaälvar och kustfiske. I motion 1999/2000: MJ415 (v) framhålls behovet av att stoppa allt laxfiske på uppväxtområdena (yrkande 1). Det kustnära selektiva fisket efter odlade laxbestånd måste prioriteras (yrkande 2). I motion 1998/99: MJ797 (s) framhålls betydelsen av skydd för den naturligt reproducerade laxen i Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken.

Enligt motion 1998/99: MJ404 (m) bör riksdagen hos regeringen begära förslag till sådan ändring att Sverige i kommande förhandlingar kan verka för en utökad laxfiskekvot i Östersjön (yrkande 1). Vidare bör riksdagen hos regeringen begära förslag till sådan ändring att Sverige i kommande förhandlingar kan verka för att en ökad andel av laxkvoten tilldelas svenska fiskare (yrkande 2). Slutligen bör regeringen ge Fiskeriverket i uppdrag att se över fördelningen av den svenska kvoten mellan södra och norra delen av Östersjön (yrkande 3).

Utskottets överväganden

Utskottet har tidigare anslutit sig till regeringens bedömning att Sverige aktivt skall verka för att minska fisket efter hotade naturliga laxbestånd. Därvid bör särskilt eftersträvas att fiskemönstret riktas mot fiske efter odlad lax samtidigt som de naturliga laxbestånden skyddas (bet. 1997/98: JoU9, s. 28). Nationellt bedriver Fiskeriverket på regeringens uppdrag laxfiskevård främst i syfte att bevara och återuppbygga de kvarvarande vildlaxstammarna i Östersjön. Arbetet bedrivs huvudsakligen i nära samarbete med Laxforskningsinstitutet, Naturvårdsverket och berörda länsstyrelser samt genom samråd med fiskets organisationer och lokala intresseorganisationer. Förutom nationella föreskrifter för att skydda de svaga vildlaxbestånden och skapa förutsättningar för ett hållbart fiske utarbetar Fiskeriverket även riktlinjer och råd till allmänheten om hur det biotopvårdande och fiskevårdande arbetet i laxälvarna bör bedrivas. Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC) antog år 1997 den internationella aktionsplanen för östersjölaxen. I november 1998 överlämnade Fiskeriverket till regeringen ett förslag till ett nationellt åtgärdsprogram för genomförandet av den internationella aktionsplanen. Åtgärdsprogrammet, som omfattar perioden 1999–2003, består huvudsakligen av reglering av laxfisket, fiskevårdande åtgärder, inklusive fettfenklippning, biotop- och miljöförbättrande åtgärder samt vetenskaplig uppföljning. När det gäller fettfenklippning är ett sådant ingrepp för närvarande inte förenligt med gällande djurskyddsregler. Jordbruksverket har därför utarbetat ett för-

slag till ändring i verkets föreskrifter om operativa ingrepp på djur för att möjliggöra denna fiskevårdande åtgärd. Förslaget är för närvarande ute på remiss. Remisstiden utgår den 15 mars. Arbetet med att minska fisket efter vildlax till förmån för fisket efter odlad lax fortsätter inom ramen för den internationella aktionsplanen för den vilda östersjölaxen. Som framgår av budgetpropositionen för år 2000 prioriteras detta arbete (prop. 1999/2000:1, Vol. 11, utg.omr. 23, s. 64).

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att den nuvarande regleringen av laxfisket i Östersjön består av en lågt satt TAC (totalt tillåtna fångstmängd), omfördelning av den svenska kvoten från huvudsakligen ett havsfiske i södra Östersjön till ett ökat kustfiske i Norrland samt kraftfulla nationella fredningsåtgärder för de vilda laxstammarna vid kusterna och i älvarna. Övergången från ett havsfiske på blandade bestånd till ett terminalfiske inriktat på odlad lax vid kusten är en central del i den internationella aktionsplanen. Enligt utskottets mening tillgodoser det anförda i allt väsentligt syftet med motionerna 1998/99: MJ401 (mp) yrkandena 3–5, 1999/2000: MJ401 (mp) yrkande 3, 1998/99: MJ413 (s) yrkandena 1 och 2, 1999/2000: MJ413 (s) yrkande 1, 1999/2000: MJ414 (s) delvis, 1999/2000: MJ415 (v) yrkandena 1 och 2, 1999/2000: MJ753 (mp) yrkande 11, 1998/99: MJ797 (s) och 1999/2000: N388 (mp) yrkande 17. Utskottet föreslår därför att berörda yrkanden lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

När det gäller de i motion 1998/99: MJ404 (m) redovisade synpunkterna på den svenska laxfiskekvoten i Östersjön vill utskottet anföra följande. Den totala laxkvoten i Östersjön uppgår till 450 000 laxar för år 2000. Detta motsvarar en ökning med 40 000 laxar i förhållande till 1999 års kvoter. En ökad svensk andel av den totala laxkvoten förutsätter en omförhandling mellan samtliga berörda stater och en förändring av den s.k. relativa stabiliteten (varje land erhåller samma andel från år till år). Fiskeriverket har gjort en utvärdering av 1999 års laxfiske i Östersjön. Fiskeriverket har vidare meddelat föreskrifter för 2000 års svenska fiske efter lax i Östersjön. Av föreskrifterna framgår bl.a. att detta fiske sammanlagt omfattar 123 652 laxar, hälften på vardera norra respektive södra delen av Östersjön (FIFS 1999:29). Utskottet avstyrker motion 1998/99: MJ404 (m) yrkandena 1–3.

Torskfiske

Motionerna

Enligt motion 1999/2000: MJ408 (v) yrkande 9 är torsken akut hotad och det behövs såväl kortsiktiga som långsiktiga åtgärder. Minimimåttet bör ökas och vidare bör fisket och fisketider i de viktigaste reproduktionsområdena ses över. Målet bör vara att beståndet har sådan storlek och ålderssammansättning att reproduktionen kan upprätthållas. I motion 1999/2000: MJ410 (kd) framhålls betydelsen av en ekologiskt riktig torskkvot. Fiskekvoten för torsk i Östersjön måste minskas ytterligare, och fisket bör i första hand tillgodose behovet av konsumtionsfisk (yrkande 1).

Regleringen av torskfisket i Östersjön sker genom samarbetet inom Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC). Under år 2000 fortsätter arbetet inom kommissionen med en långsiktig förvaltningsstrategi för torskebeståndet. Att få fram trålar som selekterar ut torskar under en viss adekvat minsta landningsstorlek är ett mycket viktigt kvarvarande element att föra in i den långsiktiga förvaltningsstrategin för torsken i Östersjön. Detta arbete bedrivs inom ramen för det s.k. BACOMA-projektet. BACOMA (Baltic Cod Management) är ett EU-finansierat projekt där framför allt svenska och finska forskare arbetar med att genomföra undersökningar som syftar till att uppnå högre selektivitet inom torskfisket i Östersjön. Projektet påbörjades för några år sedan och slutrapporten lämnades till EU-kommissionen i slutet av januari i år. Enligt vad utskottet erfarit verkar hittillsvarande resultat av projektet mycket lovande för möjligheterna att få fram nya selektiva redskap. En särskild arbetsgrupp inom IBSFC kommer att diskutera denna aspekt av förvaltningsstrategin vid ett möte i maj innevarande år. Förhoppningsvis kommer reglerna om de nya selektiva trålarna, som blir de enda som i så fall i framtiden får användas vid torskfiske i Östersjön, att antas vid IBSFC:s möte i september i år. Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att långsiktiga förvaltningsstrategier, i enlighet med försiktighetsprincipen och införandet av nya tekniska bevarandeåtgärder, är viktiga instrument för att reglera nyttjandet av fiskeresurserna. En utgångspunkt bör därvid vara att beståndet har sådan storlek och sammansättning att reproduktionen säkerställs. Utskottet förutsätter att regeringen kraftfullt agerar i det fortsatta arbetet med den långsiktiga förvaltningsstrategin så att syftet med motionerna 1999/2000:MJ408 (v) yrkande 9 och 1999/2000:MJ410 (kd) yrkande 1 tillgodoses. Utskottet föreslår därför att berörda yrkanden lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Fångstmetoder/redskap

Motionerna

Enligt motion 1999/2000:MJ401 (mp) hävdar många fiskeribiologer att fiske med drivgarn på de blandade bestånden av lax är ett av de grundläggande problemen när det gäller bevarandet av den vilda laxen. På uppväxtområdena i södra Östersjön blandas odlade och vilda laxar. Fisket sker helt utan möjlighet att kunna påverka vilken lax man beskattar och kan därför leda till utrotning av den vilda laxen. Drivgarnsfisket är därmed ett hot mot den vilda laxen. De långa drivgarnen utgör dessutom ett hot mot Östersjöns tumlare, säl och fågel, som fastnar i garnen och drunknar. Sverige skall ensidigt begränsa drivgarnsfisket i Östersjön och tillåta högst 2,5 km drivgarn per båt (yrkande 1). Vidare skall Sverige inom EU och Fiskerikommissionen verka för att längsta tillåtna drivgarnslängd i Östersjön skall vara högst 2,5 km drivgarn per båt (yrkande 2). Motsvarande yrkanden framförs även i motion 1998/99:MJ401 (mp) yrkandena 1 och 2.

I motion 1999/2000: MJ402 (m) framhålls att dagens trålare, som kan vara både mindre och motorsvagare än tidigare, kan dammsuga havsbotten på all fisk. Enligt motionären behövs därför en gräns på fyra sjömil, samma som för Sveriges övriga delar av Östersjön, även för fiske med trål i Stockholms skärgård. Enligt motion 1999/2000: MJ407 (c) yrkande 1 bör industrifiske nära kustlinjen förbjudas. Det kustnära fisket blir lidande om fisket med stora trålare tillåts. Detta fiske utgör redan i dag ett problem för fisket efter konsumtionsströmning. Enligt motion 1999/2000: MJ408 (v) skall staten verka för att fisket efter konsumtionsfisk ökar på bekostnad av foderfisket. Foderfiske är tveksamt både från ekonomisk synpunkt och från försörjningssynpunkt (yrkande 3). Regeringen bör därför låta utreda det moderna trålfiskets ekologiska effekter (yrkande 10). I motion 1999/2000: MJ410 (kd) begärs en utredning om kustzonsförvaltning (yrkande 6). I motion 1999/2000: MJ412 (s) framhålls behovet av att snabbt vidta åtgärder för att komma till rätta med de negativa effekterna av industrifisket.

Enligt motion 1999/2000: MJ408 (v) är grundområden utomordentligt viktiga uppväxtområden för torsk, flatfisk, ål, havsöring, m.fl. arter. I dessa områden sker ett omfattande nätfiske. I näten dör och skadas massor av fisk som ej håller minimimåtten eller fångas under förbjuden tid. Dessutom skadas och dör många sjöfåglar. Många av våra grannländer har restriktioner för nätfiske. Enligt motionärerna bör allmänt nätfiske inom grundområden ut till 3 meters djup förbjudas vid västkusten. Fortsatta utredningar får visa om denna åtgärd är tillräcklig (yrkande 8). I motion 1999/2000: MJ411 (s) yrkas att s.k. ålhutning återigen skall tillåtas. Enligt motionärerna är denna form av fiske en del av ett gammalt kulturarv. Vidare kan det ifrågasättas om metoden är mer plågsam än andra tillåtna fiske- och jaktmetoder. Motsvarande krav framförs även i motion 1998/99: MJ409 (s).

I motion 1999/2000: MJ409 (m) framhålls betydelsen av att fiskeredskapen kan utvecklas så att fåglar (skarvar) inte drunknar i garnen och att dessa inte heller kan skada den fångade fisken. Redskapsutveckling bör enligt motionärerna initieras och uppmuntras (yrkande 2). Enligt motion 1999/2000: MJ410 (kd) yrkande 2 har de selektiva fångstredskapen som tidigare utvecklats för båtar mindre än ishavstrålare inte varit bra. Havsfiske-laboratoriet i Lysekil och Karlskrona forskar om detta. Fungerande redskap finns nu att tillgå men de behöver förbättras ytterligare. Även i motion 1999/2000: MJ914 (m) yrkande 3 framhålls att utvecklingen av nya redskap bör intensifieras för att man skall kunna begränsa skador på fiskeredskap och andra olägenheter såsom bifångster av t.ex. skarv.

Utskottets överväganden

Enligt Fiskeriverkets redovisning till regeringen i augusti 1998 angående drivgarnsfiskets effekter på marina arter i Östersjön (dnr 329-2806-98) sker drivgarnsfisket i egentliga Östersjön på laxens uppväxtområden, där vilda laxstammar blandas med lax av odlad härkomst. Fisket bedrivs här på både vild och odlad lax, s.k. blandbestånd, utan möjlighet till riktad beskattning efter respektive laxstams individuella bärkraft. Huvuddelen av Östersjöns samlade laxbestånd utgörs av odlad lax från kompensationsodlingarna i de

utbyggda älvarna eller från annan utsättning av odlad laxsmolt. Genom det oriktade fisket har vildbestånden beskattats för hårt och kraftigt reducerats. I åtskilliga fall har viltbestånden reducerats till en gräns där genetisk utarmning eller t.o.m. utrotning hotar. Genom ett kraftigt minskat fiske under 1990-talet har situationen påtagligt förbättrats, även om vildlaxbestånden i vissa älvar fortfarande är mycket svaga. Det är risk för att dessa bestånd fortfarande beskattas så hårt att de inte kan återhämta sig. Enligt Fiskeriverket motverkar ett alltför omfattande drivgarnsfiske i södra Östersjön därför de uppsatta målen för vildlaxbestånden sådana de uppställs av Fiskerikommissionen för Östersjön (Salmon Action Plan) och som de redovisats i den nationella åtgärdsplanen. Fiskerikommissionens arbete har bl.a. inneburit en mer effektiv reglering av laxfisket. Detta har skett genom inrättande av en årlig TAC (totalt tillåtna fångstmängd) som legat på tillräckligt låg nivå för att tillåta de flesta bestånd att återhämta sig. Enligt Fiskeriverket är det dock ännu osäkert om den låga TAC:n tillåter alla vilda bestånd att återhämta sig. Vidare har Fiskerikommissionen i sin Salmon Action Plan beslutat att de olika länderna skall återetablera laxbestånd i ett antal vattendrag. För att en återetablering skall vara möjlig utan mycket stora insatser, kommer det att krävas en låg exploatering av beståndet under minst en laxgeneration (5–7 år). I princip är det möjligt att åstadkomma detta genom att hålla den årliga lax-TAC:n på en fortsatt låg nivå i kombination med en fortsatt omfördelning från havs- till kustfiske. Troligen kommer det dock att bli svårigheter att åstadkomma detta utan att göra mer drastiska ingrepp i fisket på blandade bestånd, dvs. framför allt i havsfisket. Det gäller i första hand drivgarnsfiske men också krokfiske. Beträffande drivgarnsfiskets effekter på lax anser Fiskeriverket att dessa åtgärder är tillräckliga för att bevara merparten av vildlaxbestånden. Ett drivgarnsfiske efter lax i Östersjön på dagens nivå är därför inte något hot mot de långsiktiga fiskevårdande målen för dessa bestånd förutsatt att M74-dödligheten inte börjar öka igen.

Utskottet har tidigare gjort den bedömningen att drivgarnsfisket så som det bedrivs i Östersjön kan utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden (1997/98:JoU9, s. 28). Som framhållits ovan sker arbetet med att minska fisket efter vildlax till förmån för fisket efter odlad lax inom ramen för den internationella aktionsplanen för östersjöaxen, som antagits av Fiskerikommissionen för Östersjön. Sverige deltar aktivt i detta arbete. Eventuella kommande behov av att ytterligare begränsa blandfisket efter odlad och vild lax behandlas inom den s.k. övervakningsgruppen (Surveillance Group) som tillsatts för genomförandet av den internationella aktionsplanen. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 1998/99: MJ401 (mp) yrkandena 1 och 2 samt 1999/2000: MJ401 (mp) yrkandena 1 och 2 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

För att minskat det kustnära trålfisket med stora fartyg har Fiskeriverket meddelat föreskrifter som förbjuder trålfiske med fartyg över 20 meter innanför den s.k. baslinjen vid vissa skärgårdsområden. Föreskrifterna trädde i kraft den 1 januari 2000 (FIFS 1999:28). Enligt vad utskottet erfarit förbereds inom Regeringskansliet ett uppdrag till Fiskeriverket att utreda fisket i Östersjön. Uppdraget omfattar bl.a. trålfisket och utskottet förutsätter att de i motionerna 1999/2000: MJ402 (m), 1999/2000: MJ407 (c) yrkande 1,

1999/2000:MJ408 (v) yrkandena 3 och 10, 1999/2000:MJ410 (kd) yrkande 6 och 1999/2000:MJ412 (s) aktualiserade problemen med det kustnära industrifisket uppmärksammas i detta sammanhang. Utskottet föreslår därför att berörda yrkanden lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Föreskrifter om begränsningar av fiske på grunda reproduktionsområden beslutas av Fiskeriverket på grundval av de biologiska förutsättningarna vid respektive område. Med anledning härav är utskottet inte berett att föreslå något uttalande från riksdagens sida med anledning av motion 1999/2000:MJ408 (v) yrkande 8. Motionen avstyrks i berörd del.

Även när det gäller olika fångstmetoder har riksdagen delegerat beslutanderätten till regeringen respektive Fiskeriverket. Utskottet avstyrker därmed även de i motionerna 1998/99:MJ409 (s) och 1999/2000:MJ411 (s) framförda yrkandena beträffande ålhuttnings.

Arbetet med att utveckla selektiva redskap bedrivs bl.a. inom ramen för Fiskerikommissionen för Östersjön respektive Nordsjökonferensen. Sverige deltar aktivt i detta arbete. Utvecklingsarbetet bedrivs inom såväl havs- som kustfisket och syftet är att minimera fångst av såväl unga individer av målarterna som bifångst av däggdjur och fågel. I detta sammanhang har även frågan om dumpning av bifångster och fiskrens från fiskebåtarna och eventuellt negativ inverkan på de marina ekosystemen uppmärksammas. Nationellt samverkar Fiskeriverket med yrkesfisket och redskapsutvecklare i syfte att driva på utvecklingen av selektiva redskap och utformningen av regler för användning av dessa. Enligt utskottets bedömning är syftet med motionerna 1999/2000:MJ409 (m) yrkande 2, 1999/2000:MJ410 (kd) yrkande 2 och 1999/2000:MJ914 (m) yrkande 3 med det anförda i allt väsentligt tillgodosett. Yrkandena påkallar således ingen ytterligare riksdagens åtgärd.

Strukturstöd m.m.

Motionerna

I motion 1998/99:MJ402 (m) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning som belyser de nuvarande yrkesfiskarnas situation, ungdomens möjligheter att fortsätta inom detta yrke och hur finansierings- och låneinstrumenten skall kunna moderniseras och anpassas till näringens behov. Enligt motion 1999/2000:MJ408 (v) skall fiskeristöden utformas så att småskaligt, miljövänligt, arbetsintensivt och lokalt förankrat fiske stimuleras (yrkande 4). Enligt motionärerna bör en oberoende utvärdering göras av stöden till fiskerinäringen. Syftet skall vara att i högre grad styra stöden till det kustnära fisket med mindre motorsvagare fiskefartyg och hållbara fiskemetoder. Stödet bör dessutom få en större regional spridning i landet (yrkande 5). I motion 1998/99:MJ404 (m) yrkas att Fiskeriverket ges i uppdrag att se över laxfiskarnas situation och möjlighet till ekonomisk kompensation då de tvingas avstå från sin verksamhet på grund av fiskestopp och alltför små kvoter (yrkande 4).

Det statliga stödet till fiskerinäringen har under perioden 1995–1999 fördelats enligt de prioriteringar som fastlagts i strukturprogrammet för mål 5a–fiske. År 2000 inleds en ny programperiod som sträcker sig fram t.o.m. år 2006. Ministerrådet antog den 22 november 1999 en tillämpningsförordning avseende statligt stöd till fiskerinäringen vari möjligheterna för stöd till utvecklingen av det småskaliga kustfisket har förstärkts. Respektive medlemsland skall presentera ett strukturprogram för denna kommande period. Regeringen kommer att överlämna ett sådant förslag till kommissionen under våren. För närvarande är det Fiskeriverkets uppgift att utarbeta ett programförslag till regeringen. Prioriteringar och eventuell regional fördelning kommer att fastställas mot bakgrund av de oberoende utvärderingar som gjorts av den nyligen avslutade programperioden. Med det anförda bör motionerna 1998/99: MJ402 (m) och 1999/2000: MJ408 (v) yrkandena 4 och 5 kunna lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet är inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av det i motion 1998/99: MJ404 (m) yrkande 4 framförda kravet på ersättning till fiskare för förluster på grund av regleringen av visst fiske. Motionen avstyrks i berörd del.

Fiskevård, viltskador, m.m.

Motionerna

Enligt motion 1998/99: MJ403 (m) gällde fram till september 1997 stränga regler för import av levande kräftor till Sverige. I korthet innebar dessa att kräftor som fördes in i Sverige omedelbart skulle transporteras till ett godkänt kokeri för att kokas och därigenom förhindra spridning av smitta. Sedan september 1997 gäller nya regler vilka i korthet innebär att kräftor kan införas levande till Sverige utan att kokas. Det enda som fordras är att kräftorna vid lastningstillfället från leverantören inte skall ha uppvisat några tecken på smittsam sjukdom. Eftersom kräftpestsvampen m.fl. andra smittsamma sjukdomar är omöjliga att konstatera utan en ingående analys är detta ett helt otillräckligt krav. I syfte att skydda våra svenska fisk- och kräftbestånd från smittsamma sjukdomar bör vi återinföra ett totalt förbud mot import av levande kräftor. I motion 1998/99: MJ405 (m) framhålls att signalkräftan sedan den introducerades i svenska vatten har kommit att utgöra ett hot mot den ursprungliga stammen av flodkräftor. För att skapa en fristad för flodkräftan bör signalkräftan utrotas i vissa delar av landet. Enligt motion 1999/2000: MJ774 (mp) är den främsta anledningen till groddjurens kraftiga minskning under 1900-talet förändrade brukningsmetoder av jord- och skogsbrukslandskapet. Lokala faktorer som exempelvis fisk- och kräftutplanteringar kan dock också slå ut en population av lövgroda eller större vattensalamander. Innan tillstånd ges för utplantering av fisk och kräftor bör konsekvenserna för livet i berört vatten utredas (yrkande 5).

I motion 1999/2000: MJ403 (m) yrkande 1 framhålls bl.a. att den entreprenör som vill driva en anläggning för fisketurism behöver ha god kontroll på

fisket i de vatten där verksamheten bedrivs. Produktionsmedlet måste förvaltas långsiktigt och uthålligt. Uttaget får inte överskrida tillväxten, och fisket måste bibehållas attraktivt. God kontroll och uthållig förvaltning av fisket är omöjligt att uppnå i vatten där det råder fritt handredskapsfiske. Enligt motionärerna bör det bli möjligt att införa områden med undantag från det fria fisket, för att utveckla fisketurismen. Det innebär i princip att man upphäver det fria fisket i de områden där en aktiv turistentreprenör eller ett fiskevårdsområde vill utveckla sina vatten och ta betalt från utövarna av fisket. Motsvarande förslag framförs även i motionerna 1998/99: MJ406 (m) yrkande 1 och 1998/99: MJ410 (m) yrkande 3.

Enligt motion 1999/2000: MJ406 (c) yrkande 1 innebär bildandet av marina reservat en reglering av fisket och krav på restriktioner för bl.a. trålning. Härigenom skapas oro och många framtidsdiskussioner inom fiskerinäringen blockeras. Detta gäller bl.a. Kosterfjorden med sitt gamla räkfiskevatten. En eventuell reglering bör överlåtas till ett samlat lokalt ansvar. I motion 1999/2000: MJ408 (v) uppmärksammas den ökande exploateringen av våra kuster och det ökande behovet av marina reservat. Enligt motionärerna är den marina växt- och djurvärlden och havets miljöer lika omistliga och skyddsvärda som de i skogar, fjäll och våtmarker. Marina reservat kommer att bidra till ökade fisketillgångar och att Sverige kan leva upp till sina internationella förpliktelser med avseende på den biologiska mångfalden. Man skulle även få fler högklassiga turist- och rekreativmål (yrkande 11). När det gäller bättre skydd och vård av åar och bäckar framhålls deras betydelse för flera fiskarter som lever i både sött, salt och bräckt vatten, exempelvis lax, havsöring och ål. För att fisken i dessa vattendrag skall kunna överleva och fortplanta sig krävs det att vattendragen inte utsätts för alltför stora ingrepp (yrkande 12).

I motion 1999/2000: MJ403 (m) framförs krav på en samlad översyn av lagar och förordningar och deras tillämpning när det gäller fisketurism (yrkande 4). I motion 1999/2000: MJ413 (s) betonas nödvändigheten av en mer decentraliserad beslutsordning när det gäller det lokala sport- och kustfisket (yrkande 2). I motion 1999/2000: MJ414 (s) delvis yrkas att sportfiskesäsongen för lax utökas i förhållande till dagens situation. Vidare bör dygnsreglering av sportfisket avskaffas. Enligt motion 1999/2000: MJ415 (v) måste utvecklingen av sportfiske efter den naturreproducerande laxen utvecklas (yrkande 3).

Enligt motion 1999/2000: MJ409 (m) ställer det ökande inslaget av skarv i naturen till stora problem för yrkesfiskare och miljö. Konflikten mellan skarvar och yrkesfiskare har sin bakgrund i konkurrens om en gemensam resurs. I Sverige beror den främst på att skarvar konsumerar och skadar fisk i redskap. Drabbade yrkesfiskare bör kompenseras ekonomiskt för direkta inkomstminskningar (yrkande 1). Frågan om vilka som skall ha ersättning för sälskador och storleken på denna ersättning bör enligt motion 1999/2000: MJ906 (mp) yrkande 2 bli föremål för en analys. Konflikterna mellan säl och yrkesfisket måste lösas, men på ett annat sätt än genom jakt. Ett bevarande av den biologiska mångfalden ligger i allas intresse, och det är därför naturligt att samhället ersätter dem som på något sätt "drabbas" av de arter vi vill värna.

Fram till den 15 september 1997 var införsel från tredje land av levande kräftor avsedda för vattenbruk (utsättning, m.m.) och införsel från land inom EU och tredje land av levande kräftor avsedda för direkt konsumtion förenat med ett krav på införseltillstånd. När det gäller konsumtionskräftor ansågs detta krav inte förenligt med EG:s regelverk varför det slopades. I dag finns enbart ett krav på tillstånd för införsel från tredje land av levande kräftor för vattenbruk (SJVFS 1995:125).

I juni 1998 fastställde Fiskeriverket och Naturvårdsverket ett åtgärdsprogram för flodkräftan. Där görs en genomgång av flodkräftans situation och de hot som finns mot denna. Kräftpästen beskrivs som ett av de största hoten. I åtgärdsprogrammet anges bl.a. att ny lagstiftning som begränsar införseln av levande kräftor bör införas. Frågan uppmärksammades av Världsnaturfonden (WWF) som i en skrivelse till regeringen i oktober 1998 framhöll att ett effektivt skydd mot kräftpäst och andra för kräftor farliga sjukdomar försvunnit genom att kravet på införseltillstånd slopades. Som ett led i att säkerställa att den svenska flodkräftan överlever i Sverige föreslog WWF att ett förbud mot att importera och försälja levande kräftor skulle införas. Enligt WWF ger miljöbalken och den artskyddsförordning som är knuten till denna en möjlighet att säkerställa flodkräftans långsiktiga överlevnad i Sverige.

Utskottet konstaterar för egen del att den fria införseln av levande kräftor för konsumtion m.m. kan innebära en ökad risk för spridning av kräftpäst. Smittan kan spridas med kräftorna eller med det vatten eller emballage som kräftorna transporteras i. Vidare föreligger det en risk för att nya kräftarter kommer in i landet och etablerar vilda bestånd som konkurrerar med och eventuellt slår ut den inhemska svenska flodkräftan. Enligt vad utskottet erfarit bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Miljödepartementet) frågan om ett införselförbud för levande kräftor kan införas med stöd av artskyddsförordningen. Utskottet anser det därför lämpligt att avvakta resultatet av den fortsatta beredningen i denna fråga och föreslår att motion 1998/99: MJ403 (m) nu lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen är utsättning av fisk och kräftor föremål för särskild tillståndsprövning. Tillstånd beviljas av länsstyrelsen och får förenas med villkor (16 §). Tillstånd får inte ges för t.ex. fiskarter som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart eller om det finns risk för spridning av smittsam sjukdom. Enligt utskottets mening får det ankomma på ansvariga myndigheter att bevaka och följa utsättningar av fisk- och kräftdjur. Därmed avstyrks motionerna 1998/99: MJ405 (m) och 1999/2000: MJ774 (mp) yrkande 5.

Fiskeriverket har tillsammans med Turistdelegationen utarbetat en rapport om förutsättningar och möjligheter för utveckling av svensk fisketurism (Fiskeriverkets information 1999:5). I rapporten framhålls bl.a. behovet av marknadsföring och marknadsutveckling samt kompetensutveckling. Vidare uppmärksammas fiskevårdens strategiska betydelse för den framtida utvecklingen. Bland de förslag till åtgärder som redovisas i rapporten finns en ändring av nuvarande regelverk på ett sådant sätt att utvecklingen av fisketuristisk verksamhet underlättas. Enligt förslaget bör det bli möjligt att bilda fis-

kevärdssområden/fiskeskötselområden på geografiskt begränsade områden där det i dag råder fritt handredskapsfiske. En förutsättning för att exempelvis ett fiskevårdsområde skall kunna inrättas är att fisketuristiska utvecklingsplaner för området har tagits fram och godkänts av berörd länsstyrelse. Ett sådant område skall ta ansvar för fiskevården och kunna finansiera denna med intäkter från försäljning av fiskekort. För det fortsatta arbetet skall en referensgrupp för fisketuristiska frågor bildas under ledning av Turistdelegationen. Med utgångspunkt i rapporten skall referensgruppen utarbeta konkreta förslag om bl.a. bildandet av fiskevårdsområden för att förbättra fiskevården i berörda vattenområden.

Utskottet vill för egen del framhålla följande beträffande möjligheterna att förbättra själva fiskevården i de vattenområden som omfattas av det fria handredskapsfisket. I samband med införandet av detta fiske på enskilt vatten utmed ostkusten och de stora sjöarna framhölls i första hand reformens betydelse från rekreationssynpunkt. Samtidigt betonades att reformen inte skulle medföra någon försämring beträffande bl.a. fiskevård och skydd av naturen. Ett ökat fiskuttag antogs kunna utan störning av den biologiska balansen kompenseras med fiskevårdande insatser som fiskutsättning, biotopvård, information och tillsyn (bet. JoU 1984/85:26). Vid tidpunkten för införandet av det fria fisket förutsågs inte fisketurismens utveckling som näringsgren. Sportfisket har sedan dess stadigt ökat och är nu av stor omfattning både bland lokalbefolkningen och de turister som gästar de vattenområden som omfattas av det fria fisket. Områdena är i dag mycket attraktiva för sportfisket och det finns en stor potential för att utveckla näringsgrenen fisketurism. En fortsatt positiv utveckling av fisketurismen och sportfisket förutsätter dock ett uthålligt utnyttjande av dessa fiskeresurser. Förutom att resursutnyttjandet i större utsträckning än i dag kan behöva kartläggas bör även möjligheterna till en lokalt organiserad kontroll av nyttjandet och av vården av fiskeresurserna i berörda områden ses över. Utskottet föreslår därför att det nuvarande fria handredskapsfisket blir föremål för en sådan kartläggning och översyn. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 1998/99: MJ406 (m) yrkande 1, 1998/99: MJ410 (m) yrkande 3 och 1999/2000: MJ403 (m) yrkande 1 bör ges regeringen till känna.

De marina delarna av våra skärgårdsområden, där variationen av land och vatten skapar förutsättningar för biologisk mångfald, har hittills skyddats i liten omfattning. Behovet av skydd av hotade biotoper är stort, och enligt utskottets mening finns det därför all anledning att se över skyddet av bl.a. värdefulla marina miljöer, ekosystem och arter. Som framhölls i 1999 års budgetproposition pågår också ett arbete med att se över skyddet av värdefulla marina miljöer och inrättandet av marina reservat (prop. 1999/2000:1, utg.omr. 20, s. 11). När det gäller skydd och vård av åar vill utskottet dessutom framhålla att Fiskeriverket, inom ramen för anslaget Fiskevård (C4, utg.omr. 23) med vattenavgiftsmedel samt villkorsmedel arbetar med återställning av flottledsrensade sträckor. Syfte är att återfå den mångformighet som tidigare fanns naturligt i vattendraget. Alla restaureringsåtgärder sker i samråd med länsstyrelsen, berörda kommuner samt berörda mark- och fiskerättsägare. Det anförda tillgodoser i allt väsentligt syftet med motion

1999/2000:MJ408 (v) yrkandena 11 och 12. Utskottet föreslår därför att yrkandena lämnas utan vidare åtgärd.

1999/2000:MJU8

Befogenhet att fatta beslut om naturreservat tillkommer förutom länsstyrelsen även berörd kommun (MB 7:4). Som framhölls i förslaget om miljöbalk ligger det i statens intresse att kommunerna engageras i naturvårdsarbetet. Bildandet av skyddade områden ansågs vara ett konkret sätt att ytterligare bygga upp den kommunala kompetensen på naturvårdsområdet. Detta förmodades sedan komma att avspeglas i den kommunala översiktsplaneringen, lokalt agenda 21-arbete m.m. Staten skulle även fortsättningsvis svara för säkerställandet av områden som är värdefullast ur nationellt perspektiv. Därigenom kan kommunerna koncentrera sina naturskyddsinsatser till områden som har mer lokal betydelse (prop. 1997:98:45, s. 312 f.). Vidare bör uppmärksammas att länsstyrelsen och kommunen inför alla beslut om att bilda naturreservat skall samråda med varandra. Avslutningsvis konstaterar utskottet att det vid bl.a. bildandet av marina reservat torde finnas goda möjligheter att inom ramen för nu gällande lagstiftning beakta de lokala intressena. Utgångspunkten är alltid att endast sådana föreskrifter som är nödvändiga för reservatets funktion skall utfärdas. Bildandet av ett marint reservat innebär inte automatiskt inskränkningar i exempelvis fisket eller annan marin verksamhet. Med det anförda bör motion 1999/2000:MJ406 (c) yrkande 1 kunna lämnas utan vidare åtgärd.

Som anförts ovan behandlas frågan om förutsättningar och möjligheter för utveckling av svensk fisketurism i en av Fiskeriverket och Turistdelegationen gemensamt utarbetad rapport (Fiskeriverkets information 1999:5). I rapporten har man identifierat ett antal problemområden som en arbetsgrupp skall arbeta vidare med. Många av de frågor som aktualiserats är sådana som det ankommer på Fiskeriverket och länsstyrelserna att besluta om. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 1999/2000:MJ403 (m) yrkande 4, 1999/2000:MJ413 (s) yrkande 2, 1999/2000:MJ414 (s) delvis och 1999/2000:MJ415 (v) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Regler om ersättning för de skador som orsakas av vilt finns i 29 a § jaktförordningen (1987:905). Av bestämmelsen framgår att ersättning får i mån av tillgång på medel lämnas av statsmedel om det är uppenbart oskäligt att den skadelidande själv svarar för den kostnad som skadan föranleder. Vidare framgår av bestämmelsen att Naturvårdsverket meddelar föreskrifter om sådan ersättning. Naturvårdsverket fördelar medel på samtliga länsstyrelser som beslutar om bidrag för att förebygga eller ersätta skada. Inriktningen är att viltskador så långt möjligt skall förebyggas. Under åren har såväl skador av säl som av annat vilt ökat som följd av ökande populationer. Med anledning härav har riksdagen, för budgetåret 2000, beslutat att engångsvis anvisa ytterligare 7 miljoner kronor på anslaget för viltskadeersättning (bet. 1999/2000:MJU2, rskr. 1999/2000:91 och 1999/2000:92). I detta sammanhang bör även uppmärksammas att Naturvårdsverket under innevarande år kommer att slutföra arbetet med en förvaltningsplan för alla sälarter. Under år 2001 kommer ett särskilt åtgärdsprogram för hotade sälarter att utarbetas. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 1999/2000:MJ409 (m) yrkande 1 och 1999/2000:MJ906 (mp) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Motionerna

Enligt motion 1999/2000:MJ406 (c) yrkande 2 döljer Västerhavet många miljöproblem, både nya försyndelser via utsläpp och gamla som under årtionden lagrats på Västerhavets botten genom dumpning – problem som yrkesfisket drabbas av när fångsten blir förstörd och redskapen går sönder. Det måste vara ett övergripande samhällsansvar att garantera ersättning till de yrkesfiskare som drabbas av miljörelaterade driftstörningar. Krav på införandet av ett sådant ersättningssystem framförs även i motionerna 1998/99:MJ411 (kd) yrkande 4 och 1998/99:MJ702 (m). Enligt motion 1998/99:MJ408 (c) bör en riskanalys genomföras när det gäller dumpade stridsmedel och sänkta fartyg med kemiska stridsmedel.

Enligt motion 1999/2000:MJ408 (v) finns det dålig eller ingen information på förpackningarna om var fisken är fiskad eller vilka fiskemetoder som använts. Detta gör det svårt eller helt omöjligt för konsumenterna att göra ett medvetet val och därigenom bidra till ett hållbart fiske. Det finns redan i dag fiske som bedrivs på ett hållbart sätt, med hållbara metoder och med ett uttag av fisk inom ramen för vad som är långsiktigt hållbart. För att stärka konsumentmakten krävs bättre information på fiskförpackningarna i form av t. ex. ursprungsmärkning men också information om fiskemetoder. Eftersom fisket till stor del är en internationell industri bör sådana krav inte vara begränsade till Sverige och svensk fisk utan vara internationella. Regeringen bör därför verka för att utveckla ett sådant märkningssystem inom EU och även inom andra internationella organ (yrkande 6). Ett ytterligare sätt att stärka konsumentmakten och göra det möjligt att välja fisk som man vet har fiskats med hållbara metoder vore att införa en märkning av fisk som fiskas hållbart. Kriterierna skulle kunna innefatta fiskemetoderna och krav på att fisken är fångad på ställen där kvoterna är satta med utgångspunkt i vad som är långsiktigt hållbart. En sådan märkning bör tas fram i samverkan med miljöorganisationer och fiskerinäringen. Regeringen bör ta initiativ för att skapa en miljömärkning av fisk (yrkande 7).

I motion 1999/2000:MJ410 (kd) yrkande 3 uppmärksammas behandlingen av fiskrens som enligt motionären bl.a. innehåller miljögifter. I stället för att slänga fiskrenset i havet bör det betraktas som miljöfarligt avfall och omhändertas i land. Staten bör initiera en sådan utveckling.

Fiskelaboratoriernas ekonomiska situation tas upp i motion 1999/2000:MJ410 (kd) yrkande 7. Enligt motionären har det ekonomiska utrymmet för dessa laboratorier minskat. Enligt nationell svensk bedömning anses forskningen som bedrivs inom dessa institutioner inte vara av det slag som berättigar till forskningsanslag. Detta gör att man inte heller kan utnyttja EU-medel för olika projekt eftersom det förutsätter nationell medfinansiering. Laboratorierna bör ges rimliga ekonomiska villkor.

Enligt motion 1998/99:MJ412 (c) är fiskerinäringen i stort behov av nya och högre utbildningsmöjligheter. Det gäller utbildning som riktar sig till dem som redan i dag arbetar inom näringen likaväl som för att möta behovet av nyrekrytering. Grundutbildning, högre utbildning samt tillgång till vidare-

utbildning är avgörande för att man i dag skall kunna leva upp till myndigheternas krav på kompetens och vara uppdaterad på den förändring som sker inom yrket. För att kunna erbjuda en adekvat yrkesutbildning på alla nivåer inklusive högskolnivå bör en samlad utbildningsresurs tillskapas i Sverige för denna sektor. Samma yrkande framförs även i motion 1999/2000:Ub274 (c).

Enligt motion 1999/2000:MJ403 (m) innebär ett yrkesfiskearrande att yrkesfiskaren i princip får rätt till allt fiske i området. Yrkesfiskearrande kan därför vara en lämplig form även för turistfiske. Gällande lagstiftning tillåter dock inte att fisket upplåts i andra hand vid yrkesfiskearrande. Enligt motionärerna behövs en översyn av lagen (yrkande 2). När det gäller frågan om strandskyddet i samband med fisketurismen framhåller motionärerna att man bör kunna tillämpa strandskyddsreglerna liberalt. Bestämmelserna måste kunna medge etablering av ”camper”, stugor och bryggor för att öka tillgängligheten till fiske och natur. Detta är ju näringsens övergripande affärsidé (yrkande 3).

Utskottets överväganden

När det gäller yrkesfiskarnas kostnader för miljörelaterade driftstörningar vill utskottet anföra följande. Staten ersätter redan i dag en stor del av skadorna såsom eskort till hamn, ersättning för saneringskostnader och arbetslöshetsersättning under den tid saneringen pågår. På uppdrag av Jordbruksdepartementet har Statskontoret utrett och lagt fram förslag om ett system för ersättning för skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade stridsmedel och liknande produkter. Statskontoret uppskattar att antalet incidenter orsakade av såväl dumpade kemiska stridsmedel som liknande produkter årligen uppgår till ca 25 stycken. För närvarande rapporteras till myndigheterna endast skador som orsakas av kemiska stridsmedel. Sedan år 1984 har endast åtta fall rapporterats och den senaste incidenten inträffade år 1992. I fråga om personskador erbjuder Sveriges Fiskares Riksförbund sina medlemmar en kollektiv försäkring. Statskontoret föreslår att yrkesfiskare själva eller via sina branschorganisationer ser över försäkringsskyddet och utnyttjar de möjligheter som finns inom de kommersiella försäkringarnas ram. Vidare föreslår Statskontoret att, i den mån kostnader kvarstår då kommersiella försäkringslösningar är fullt utnyttjade, dessa bör ersättas av en statlig försäkring via en fond.

I 1999 års budgetproposition anförde regeringen bl.a. att staten redan i dag ersätter en stor del av skadorna. Sammantaget gjorde regeringen den bedömningen att inga åtgärder bör vidtas med anledning av Statskontorets förslag. Dessutom utreds för närvarande frågan om en ny saneringsanläggning i Karlskrona. Övriga kostnader för uppkomna skador bör enligt regeringen kunna täckas genom försäkringslösningar. Utskottet delade regeringens bedömning (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:MJU2, s. 45). Med det anförda avstyrks motionerna 1999/2000:MJ406 (c) yrkande 2, 1998/99:MJ408 (c), 1998/99:MJ411 (kd) yrkande 4 och 1998/99:MJ702 (m).

Som framhålls i motion 1999/2000:MJ408 (v) kan ett starkt konsumentinflytande vara ett effektivt sätt att påverka all produktion i en mer hållbar

riktning. När det gäller fisket har denna möjlighet inte utnyttjats i någon större omfattning. I dag finns det dålig eller ingen information på förpackningarna och detta gör det svårt eller helt omöjligt för konsumenterna att göra ett medvetet val som bl.a. skulle kunna bidra till ett hållbart fiske. Förbättrad information på fiskförpackningarna i form av bl.a. ursprungsmärkning men också information om med vilka metoder som fisket bedrivits skulle kunna stärka konsumenternas inflytande och därmed bidra till ett fiske som bedrivs med hållbara metoder. På initiativ av de nordiska fiskeriministerna påbörjades redan år 1996 ett nordiskt projekt om miljömärkning av vildfångad fisk. Projektet har mött stort intresse och bl.a. uppmärksammats inom ramen för arbetet inom Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) och inom EU, som nu deltar som observatör i det nordiska arbetet. En särskild arbetsgrupp utarbetar för närvarande kriterier för hållbart fiske, vilka skall utgöra en utgångspunkt för en framtida miljömärkning. Resultatet skall presenteras senast under juni månad i år. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motion 1999/2000: MJ408 (v) yrkandena 6 och 7 lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet saknar underlag för att närmare bedöma förutsättningarna för att hantera fiskrens som miljöfarligt avfall. Enligt den gemensamma fiskeripolitiken är dumpning av fisk och fiskrens tillåten. Forskning om möjligheterna att minimera dumpning av fisk bedrivs bl.a. inom ramen för Nordsjökonferensen. Motion 1999/2000: MJ410 (kd) yrkande 3 avstyrks.

Fiskeriverket är huvudman för ett antal fiskeriforskningslaboratorier, Havsfiskelaboratoriet, Kustlaboratoriet samt Sötvattenslaboratoriet. I Fiskeriutredningens betänkande, Fiskeridistributionen i ett EU-perspektiv (SOU 1998:24), har utredaren analyserat vilken FoU-verksamhet som bör handläggas av Fiskeriverket respektive handhas av andra utförare. I betänkandet föreslås att den grundläggande forskningen i huvudsak skall utföras av universitet och högskolor medan den tillämpade forskningen som är direkt användbar för myndighetsutövningen bör bedrivas såväl inom Fiskeriverket som av universiteten. Finansieringen av denna senare verksamhet skall ske med dels anslagsmedel, dels genom att medel söks externt, t.ex. hos Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR), Stiftelsen för Miljöstrategisk forskning (MISTRA) och EG-kommissionen. Vidare kan medel, som med stöd av lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet avsätts för fiskevårdande åtgärder, tas i anspråk. Finansieringsbilden för området Fiskeresurser är mycket splittrad. Finansieringen via anslaget C1 har under år 1998 minskat från 39,7 % till 32 %. Finansieringen från svenska myndigheter, forskningsråd m.m. har minskat sin andel från 41,4 % till 34,1 % medan andelen EU-medel har ökat från 8,1 % till 18,6 %. Denna ökning är dels hänförlig till forskningsverksamhet, dels till fiskerikontrollen. Enligt 1999 års regleringsbrev för Fiskeriverket skall verket senast den 1 mars 2000 redovisa vidtagna åtgärder av betydelse för myndighetens organisation bl.a. vad gäller verkets forsknings- och undersökningsverksamhet. Utskottet anser det lämpligt att avvakta Fiskeriverkets redovisning i denna fråga och föreslår att motion 1999/2000: MJ410 (kd) yrkande 7 lämnas utan någon riksdagens vidare åtgärd.

När det gäller utbildning inom fiskeområdet finns sådan fr.o.m. hösten 2000 på energiprogrammet, fartygsgrenen (inriktning sjöfartsteknik). Enligt vad utskottet erfarit har programmet tidigare haft få sökande. Höstterminen 1999 var antalet 748 stycken, varav cirka 200 elever på den gren där ämnet kan erbjudas årligen. Utbildningen i ämnet fisketeknik syftar till att ge grundläggande kunskaper om drift och underhåll av fiskefartygsanläggningar med hänsyn till tillgänglighet, driftsäkerhet och kvalitet. Ämnet skall även ge möjlighet att nå den kompetens som rekommenderas enligt konventionen (IMO/STCW-F Code 1995) om yrkesfiskares utbildning, certifiering och vakthållning. Även Göteborgs universitet och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har utbildningar inom fiskeområdet. SLU har kurser som sammanlagt kan omfatta två år samt möjlighet till fortsatt forskning. Vidare finns kurser i jakt och fisketurism och sötvattenbiologi. Huvuddelen av denna utbildning finns vid SLU i Umeå. Vid Göteborgs universitet finns ett treårigt fiskevårdsprogram (120 poäng). Chalmers har teknikutbildning inom fiskerinäringen som bl.a. avser transporter, konserveringsteknik, kylning m.m. Med utgångspunkt i de synpunkter miljö- och jordbruksutskottet har att företräda föreslår utskottet att motionerna 1998/99: MJ412 (c) och 1999/2000: Ub274 (c) med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt lagen (1957:390) om fiskearrenden får arrendator inte upplåta fisket åt annan utan medgivande av fastighetsägaren. Utskottet är inte berett att föreslå något uttalande med anledning av det i motion 1999/2000: MJ403 (m) yrkande 2 framförda önskemålet om en översyn av lagstiftningen i denna del för att främja entreprenörers möjligheter att utveckla fisketurismen. Motionen avstyrks i berörd del. När det gäller tillämpningen av strandskyddsreglerna erinrar utskottet om att riksdagen antagit de lagbestämmelser i 7 kap. miljöbalken som reglerar strandskyddets innebörd och tillämpning. De kriterier som gäller för t.ex. undantag från strandskyddet anges i lagtexten och i viss mån i förarbetena. Detta innebär att riksdagen i första hand måste aktualisera frågan om lagändring om ytterligare undantag från strandskyddsreglerna skulle anses motiverade. Med det anförda avstyrks yrkande 3 i motionen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *ett långsiktigt hållbart fiske*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ224 yrkande 35, 1998/99: MJ407, 1998/99: MJ410 yrkande 1, 1998/99: MJ411 yrkande 1 och 1999/2000: MJ257 yrkande 15,
2. beträffande *fiskekvoter*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000: MJ405 yrkande 3, 1999/2000: MJ407 yrkande 2 och 1999/2000: MJ408 yrkandena 1 och 2,
res. 1 (v)
3. beträffande *laxfisket i Östersjön*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ401 yrkandena 3–5, 1998/99: MJ413 yrkandena 1 och 2, 1998/99: MJ797, 1999/2000: MJ401 yrkande 3, 1999/2000: MJ413 yrkande 1, 1999/2000: MJ414

delvis, 1999/2000: MJ415 yrkandena 1 och 2, 1999/2000: MJ753 yrkande 11 och 1999/2000: N388 yrkande 17,

res. 2 (v, mp)

4. beträffande *Sveriges laxfiskekvot*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ404 yrkandena 1–3,

5. beträffande *torskfisket*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000: MJ408 yrkande 9 och 1999/2000: MJ410 yrkande 1,

6. beträffande *drivgarnsfisket*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ401 yrkandena 1 och 2 samt 1999/2000: MJ401 yrkandena 1 och 2,

res. 3 (mp)

7. beträffande *det kustnära trålfisket m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000: MJ402, 1999/2000: MJ407 yrkande 1, 1999/2000: MJ408 yrkandena 3 och 10, 1999/2000: MJ410 yrkande 6 och 1999/2000: MJ412,

res. 4 (v, c, mp)

8. beträffande *begränsning av visst fiske*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ408 yrkande 8,

res. 5 (v)

9. beträffande *ålhutting*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ409 och 1999/2000: MJ411,

10. beträffande *selektiva redskap m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000: MJ409 yrkande 2, 1999/2000: MJ410 yrkande 2 och 1999/2000: MJ914 yrkande 3,

11. beträffande *fiskets strukturstöd m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ402 och 1999/2000: MJ408 yrkandena 4 och 5,

12. beträffande *statlig ersättning för regleringen av fisket*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ404 yrkande 4,

13. beträffande *införsel av levande kräftor*

att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ403,

14. beträffande *utsättning av fisk och kräftdjur m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ405 och 1999/2000: MJ774 yrkande 5,

15. beträffande *fiskevård i vissa vattenområden*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ406 yrkande 1, 1998/99: MJ410 yrkande 3 och 1999/2000: MJ403 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. beträffande *marina reservat*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ408 yrkandena 11 och 12,

17. beträffande *lokala intressen vid reservatsbildning*

att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ406 yrkande 1,

18. beträffande *svensk fisketurism*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:MJ403 yrkande 4,
1999/2000:MJ413 yrkande 2, 1999/2000:MJ414 delvis och
1999/2000:MJ415 yrkande 3,

19. beträffande *viltskadeersättning*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:MJ409 yrkande 1 och
1999/2000:MJ906 yrkande 2,

res. 6 (mp)

20. beträffande *ersättning för miljörelaterade driftstörningar*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:MJ408, 1998/99:MJ411 yr-
kande 4, 1998/99:MJ702 och 1999/2000:MJ406 yrkande 2,

res. 7 (m, kd, c, fp)

21. beträffande *märkning av vildfångad fisk*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ408 yrkandena 6 och 7,

22. beträffande *hanteringen av fiskrens*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ410 yrkande 3,

23. beträffande *fiskelaboratoriernas ekonomiska situation*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ410 yrkande 7,

24. beträffande *utbildning inom fiskeområdet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ412 och 1999/2000:Ub274,

25. beträffande *fiskearrende*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ403 yrkande 2,

26. beträffande *strandskyddet*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ403 yrkande 3.

res. 8 (m, kd, c)

Stockholm den 24 februari 2000

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Sinikka Bohlin (s), Göte Jonsson (m), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Maggi Mikaelsson (v), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Reservationer

1. Fiskekvoter (mom. 2)

Maggi Mikaelsson och Kjell-Erik Karlsson (båda v) anför:

När det gäller fördelning av fiskekvoter bör en del av kvoten kunna användas till att bevara den biologiska mångfalden. Man bör avstå från att ta upp

tilldelade kvoter om det är nödvändigt för att säkerställa långsiktigt hållbara fiskbestånd. Ett land som avsätter en del av sin kvot för att minska uttaget får dock inte vid framtida kvotfördelning missgynnas. En del av kvoten bör alltid kunna tas ut som sparande.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *fiskekvoter*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:MJ408 yrkandena 1 och 2 samt med avslag på motionerna 1999/2000:MJ405 yrkande 3 och 1999/2000:MJ407 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

2. Laxfisket i Östersjön (mom. 3)

Maggi Mikaelsson (v), Kjell-Erik Karlsson (v) och Gudrun Lindvall (mp) anför:

Ett hot mot den vilda laxen är fisket på de blandbestånd som fortfarande kan beskattas. Odlad och utsatt lax har samma livscykel och tillväxtfas som den vilda. De har gemensamma uppväxtområden i Östersjön där de också fiskas. Havsfisket i Östersjön sker således på blandbestånd och det går inte att ”spara” eller undvika den vilda laxen. Vildlaxen har minskat kraftigt och den utgör i dag endast ca 10 % av det totala beståndet. Enligt vår mening borde det inte vara tillåtet att fiska lax i blandade bestånd. Den vilda laxen är klassad som sårbar i Artdatabankens och Naturvårdsverkets hotlista. Med hänsyn till att försiktighetsprincipen skall ha accepterats inom Fiskerikommissionen borde kvoterna i Östersjön minska. Regeringen bör med kraft verka för att stoppa allt laxfiske på uppväxtområdena. Med undantag av andra vatten som har en egen reproducerande laxstam hör den vilda laxen Norrland och de laxförande vattendragen till. Att flytta laxfisket norrut ger inte bara biologiska fördelar – man kan fiska selektivt på odlad lax – utan det ger Norrland underlag för en fisketurism och ett bättre ekonomiskt utbyte av laxen.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *laxfisket i Östersjön*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:MJ401 yrkandena 3–5, 1999/2000:MJ401 yrkande 3, 1999/2000:MJ415 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:MJ753 yrkande 11 och 1999/2000:N388 yrkande 17 och med avslag på motionerna 1998/99:MJ413 yrkandena 1 och 2, 1998/99:MJ797, 1999/2000:MJ413 yrkande 1, 1999/2000:MJ414 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

3. Drivgarnsfisket (mom. 6)

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Drivgarnsfisket är ett hot mot den vilda laxen. Fisket sker helt utan möjlighet att kunna påverka vilken lax man beskattar och kan därför leda till utrotning

av den vilda laxen. De långa drivgarnen utgör dessutom ett hot mot Östersjöns tumlare, säl och fågel, som fastnar i garnen och drunknar. Enligt min mening skall Sverige ensidigt begränsa drivgarnsfisket i Östersjön och tillåta högst 2,5 km drivgarn per båt. Vidare skall Sverige inom EU och Fiskerikommissionen verka för att längsta tillåtna drivgarnslängd i Östersjön skall vara högst 2,5 km drivgarn per båt.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *drivgarnsfisket*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ401 yrkandena 1 och 2 samt 1999/2000: MJ401 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

4. Det kustnära trålfisket m.m. (mom. 7)

Maggi Mikaelsson (v), Kjell-Erik Karlsson (v), Gudrun Lindvall (mp) och Eskil Erlandsson (c) anför:

Det pågår ett omfattande industrifiske med motorstarka trålare i Östersjön. Det är stora mängder fisk som tas upp och som inte går till konsumtion. Det finns en stor oro för att de yrkesfiskare som är verksamma inom det kustnära fisket i Östersjön kommer att bli lidande om fiske med stora trålare tillåts fortsätta enligt nuvarande regler. Enligt vår mening är det oerhört viktigt att det kan fiskas strömming och annan fisk för konsumtion, och att de lokala fiskarna kan överleva på sitt yrke. Dessutom är det ökande foderfisket ekonomiskt tvivelaktigt eftersom foderfisk är mindre värd än konsumtionsfisk. Även från försörjningssynpunkt är detta tveksamt då högvärdigt protein inte används direkt (eller inte alls) som människoföda. Vidare bör uppmärksammas att de stora trålar som används också kan ge svåra bottenskador. Omfattningen och effekterna av dessa skador är i dag inte klarlagda. Vi anser därför att industrifisket nära kustlinjen bör förbjudas. Vidare bör det moderna trålfiskets ekologiska effekter utredas. Ansvariga myndigheter bör dessutom verka för att fisket efter konsumtionsfisk ökar på bekostnad av foderfisket.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *det kustnära trålfisket m.m.*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000: MJ407 yrkande 1 och 1999/2000: MJ408 yrkandena 3 och 10 samt 1999/2000: MJ412 och med avslag på motionerna 1999/2000: MJ402 och 1999/2000: MJ410 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

5. Begränsning av visst fiske (mom. 8)

Maggi Mikaelsson och Kjell-Erik Karlsson (båda v) anför:

Grundområden är utomordentligt viktiga uppväxtområden för torsk, flatfisk, ål, havsöring, m.fl. arter. I dessa områden sker ett omfattande nätfiske. I

näten dör och skadas massor av fisk som inte håller minimimåtten eller fångas under förbjuden tid. Dessutom skadas och dör många sjöfåglar. Många av våra grannländer har restriktioner för nätfiske. Vi anser att allmänt nätfiske inom grundområden ut till 3 meters djup bör förbjudas vid västkusten. Fortsatta utredningar får visa om denna åtgärd är tillräcklig.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *begränsning av visst fiske*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:MJ408 yrkande 8
som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

6. Viltskadeersättning (mom. 19)

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Enligt min mening bör frågan om vilka som skall ha ersättning för sälskador och storleken på denna ersättning bli föremål för en särskild analys. Konflikterna mellan säl och yrkesfisket måste lösas, men på ett annat sätt än genom jakt. Ett bevarande av den biologiska mångfalden ligger i allas intresse och det är därför naturligt att samhället ersätter dem som på något sätt "drabbas" av de arter vi vill värna.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *viltskadeersättning*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:MJ906 yrkande 2
och med avslag på motion 1999/2000:MJ409 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

7. Ersättning för miljörelaterade driftstörningar (mom. 20)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Västerhavet döljer många miljöproblem, både nya försyndelser via utsläpp och gamla som under årtionden lagrats på västerhavets botten genom dumpning. Problem som yrkesfisket drabbas av när fångsten blir förstörd och redskapen går sönder. Enligt vår mening måste det vara ett övergripande samhällsansvar att garantera ersättning till de yrkesfiskare som drabbas av miljörelaterade driftstörningar. Vi anser vidare att en riskanalys bör genomföras när det gäller dumpade stridsmedel och sänkta fartyg med kemiska stridsmedel.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *ersättning för miljörelaterade driftstörningar*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ408, 1998/99: MJ411 yrkande 4, 1998/99: MJ702 och 1999/2000: MJ406 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts, 1999/2000: MJU8

8. Strandskyddet (mom. 26)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

I dag finns många hinder för en ändamålsenlig utveckling av fisketurismen i Sverige. Dessa hinder måste åtgärdas om turismen ska bli den växande näring som den har möjlighet att bli. Det handlar både om attityder och om otidsenliga lagar. Inställningen till turismen hos kommunala politiker och handläggare kan vara avgörande för om en entreprenör finner det mödan värt att satsa på turism. När det gäller strandskyddet bör enligt vår mening bestämmelserna kunna medge etablering av ”camper”, stugor och bryggor för att öka tillgängligheten till fiske och natur, vilket ju är näringens övergripande affärsidé. Om den nuvarande lagstiftningen inte tillåter den här typen av etableringar bör den bli föremål för en översyn. Därefter bör regeringen återkomma till riksdagen med erforderliga förslag.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *strandskyddet*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000: MJ403 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts.

Särskilda yttranden

1. Det kustnära trålfisket m.m.

Dan Ericsson och Ester Lindstedt-Staaf (båda kd) anför:

Trålfiske med fartyg över 20 meter har fr.o.m. den 1 januari 2000 förbjudits innanför baslinjen i vissa skärgårdsområden. Kristdemokraterna anser detta vara en riktig åtgärd. I Danmark har man infört s.k. kustzonsförvaltning inom vissa områden. Inom dessa områden råder begränsningar när det gäller fartygsstorlek, motorstyrka och typ av fiskeredskap. Syftet är att skydda växt- och djurliv i det kustnära havet till gagn för ett uthålligt fiske. Syftet är också att kunna hålla de mindre fiskelägena levande. Fiskeriverket skall utreda fisket i Östersjön och förväntas då även beakta möjligheterna till kusthavszonsförvaltning. Kristdemokraterna anser att en utredning om kusthavszonsförvaltning bör avse hela Sverige.

Eskil Erlandsson (c) anför:

Yrkesfisket utgör en viktig bas för sysselsättningen i många skärgårdssamhällen. Den del av kusten som fortfarande uppfattas som en levande skärgård har en gång kommit till genom en månghundraårig utveckling av yrkesfisket och kringliggande verksamhet. Det är alltså verksamheter och företagande med direkt koppling till havet som skapat förutsättningar för ett aktivt och levande samhälle. Ett samhälle som många besökare också känner som det mest naturliga att möta när man når den svenska västkusten.

Längs västkusten och den bohuslänska skärgården har det alltid funnits ett tydligt samband mellan boendet vid havet och det yrkesverksamma livet på havet. Utvecklingen för det småskaliga yrkesfisket har varit mycket negativ under senare år men fisket och dess kringverksamheter är fortfarande en viktig näring för småsamhällena i dessa trakter. Samhälle och näringsliv i de nordbohuslänska kommunerna är också präglade av att människor får sin utkomst direkt eller indirekt från havet. Därför är den på västkusten pågående diskussionen om marina reservat och den av regeringen anförda inriktningen om marina reservat olycklig. Marina reservat eller nationalparker innebär regleringar av fisket och krav på restriktioner för trålning. Jag vill därför framhålla vikten av fisket och dess kringverksamheter för småsamhällena och vidhåller därmed intentionerna i våra motionsyrkanden under ifrågavarande moment.

3. Utbildning inom fiskeområdet

Eskil Erlandsson (c) anför:

Fiskerinäringen är i stort behov av utbildningsmöjligheter. Det gäller utbildning som riktar sig både till dem som redan i dag arbetar inom näringen samt utbildning för att möta behovet av nyrekrytering och förnyring. Grundutbildning, högre utbildning samt tillgång till vidareutbildning är avgörande för att varje enskild person i dag skall kunna leva upp till myndigheternas krav på kompetens och vara uppdaterad på den förändring som sker inom yrket.

Fiskerisektorn behöver utbildade människor och det finns stora fördelar med att samla utbildningsresurserna till en enhet. Dagens utbildning inom fiskerinäringen är allt för splittrad på många enheter. För att tillgodose utbildningsbehovet för dem som skall arbeta inom primärnäringen yrkesfisket, förstahandsmottagningen av fisk, beredningsindustrin, fiskodlingen och försäljningsledet behövs en utbildningsresurs i Sverige. Även de olika myndigheternas behov av personal inom fiskerinäringen med adekvat utbildning måste kunna tillgodoses. I dag saknas specialutbildningar för de allra flesta inom detta område. Bristen på sådan utbildning och högre utbildningsmöjligheter skapar därmed också svårigheter att finna olika karriärmöjligheter för dem som arbetar inom de olika sektorerna.

För att kunna erbjuda en adekvat yrkesutbildning på alla nivåer, inklusive högskolenivå, bör en samlad utbildningsresurs för fiskerinäringen tillskapas i Sverige. Jag vill därför framhålla vikten av utbildningsmöjligheter inom

fiskeriområdet och vidhåller därmed intentionerna i våra berörda motionsyrkanden. 1999/2000: MJU8

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Motioner från allmänna motionstiden 1998	1
Motioner från allmänna motionstiden 1999	3
Utfrågning.....	6
Utskottet	7
Långsiktigt hållbart fiske	7
Laxfisket i Östersjön	8
Torskfiske	10
Fångstmetoder/redskap	11
Strukturstöd m.m.	14
Fiskevård, viltskador, m.m.....	15
Övriga frågor.....	20
Hemställan	23
Reservationer.....	25
1. Fiskekvoter (mom. 2).....	25
2. Laxfisket i Östersjön (mom. 3)	26
3. Drivgarnsfisket (mom. 6).....	26
4. Det kustnära trålfisket m.m. (mom. 7)	27
5. Begränsning av visst fiske (mom. 8).....	27
6. Viltskadeersättning (mom. 19).....	28
7. Ersättning för miljörelaterade driftstörningar (mom. 20).....	28
8. Strandskyddet (mom. 26).....	29
Särskilda yttranden	29
1. Det kustnära trålfisket m.m.	29
2. Lokala intressen vid reservatsbildning.....	30
3. Utbildning inom fiskeområdet	30